

Το μάθημα των “Νέων Ελληνικών”
στα ΕΠΑΛ:
Ζητήματα διδασκαλίας
και αξιολόγησης

Βενετία Μπαλτά & Μαρία Νέζη
Σχολικές Σύμβουλοι Φιλολόγων
5/10/2016

Στόχοι της εισήγησης:

- Επισήμανση βασικών σημείων από τις οδηγίες διδασκαλίας για το μάθημα
- Ανάδειξη του σκεπτικού των διδακτικών επιλογών
- Συμβολή στη συζήτηση

Για τα “Νέα Ελληνικά”, οι οδηγίες:

- Στηρίζονται στα ισχύοντα *θεσμικά κείμενα* (Π.Σ., Ε.Ω.Π.)
- Αξιοποιούν *παιδαγωγικές αρχές* και θέσεις της *διδασκαλίας* (ο/η εκπαιδευτικός σχεδιάζει τη διδασκαλία, σύμφωνα με τις ανάγκες της τάξης)
- Υποστηρίζουν *σύγχρονες διδακτικές πρακτικές* (συμμετοχικές δραστηριότητες κατά τη διδασκαλία)

Χαρακτηριστικά του μαθήματος (1)

- Ενιαία οργάνωση της διδασκαλίας σε όλη τη διδακτική διαδικασία: ένας διδάσκων, 4 ή 3 ώρες διδασκαλίας ανά τάξη, ένα τουλάχιστον συνεχόμενο δίωρο
- Διάρθρωση του μαθήματος σε διδακτικές/θεματικές ενότητες, με ποικιλία κειμένων, κειμενικών ειδών, ερωτήσεις, δραστηριότητες
- Ενιαίος γενικός και συνολικός σκοπός: ενίσχυση κριτικής σκέψης και των δυνατοτήτων έκφρασης των μαθητών/τριών, δημιουργία “αναγλωστών” / “αναγλωστριών”

Χαρακτηριστικά του μαθήματος (2)

- Κατά τη διδακτική διαδικασία, για κάθε αντικείμενο (Γλώσσα, Λογοτεχνία) αφιερώνεται ο αναγκαίος και προβλεπόμενος *χρόνος*
- Ακολουθείται η ιδιαίτερη ανά αντικείμενο διδακτική *μεθοδολογία* κατά τη διδασκαλία και αξιολόγηση
- Η διδακτική *ενότητα*: Κείμενα / ερωτήσεις, δραστηριότητες/ παραγωγή λόγου/ “θεωρητική” υποστήριξη (βοήθεια)

Χαρακτηριστικά του μαθήματος (3)

- Ο εκπαιδευτικός:
- Αναγνωρίζει τα δεδομένα και τις ανάγκες της τάξης του
- Λαμβάνει υπόψη τους διαφορετικούς ρυθμούς και τρόπους μάθησης των μαθητών/τριών
- Ενισχύει την ανάπτυξη της γλωσσικής επάρκειας (κατανόηση/ ερμηνεία/ έκφραση) με στοχευμένες δραστηριότητες και πρακτικές, μέσα στη σχολική τάξη
- Διαχειρίζεται το σχολικό εγχειρίδιο με τρόπους διδακτικά πρόσφορους ("διαδρομές", επικαιροποίηση, πρόσθετο υλικό...)

Επισημάνσεις για τη διδασκαλία της Γλώσσας (1)

- Σε κάθε ενότητα, ο θεματικός άξονας και η δομή των εγχειριδίων υποστηρίζουν με σαφήνεια την κειμενοκεντρική προσέγγιση
- Προσφέρουν προς επεξεργασία κειμενικό υλικό (κειμενικά είδη και γένη) που υπηρετεί την ανάπτυξη γραμματισμών (κατανόηση/ μορφοφυσιντακτικά/ λεξιλόγιο/ παραγωγή λόγου)
- Κειμενικά είδη: δημοσιογραφικά κείμενα, επιστημονικά άρθρα, οδηγοί, γελοιογραφίες, διαγράμματα, κόμικς, διαφημίσεις...
- Κειμενικά γένη: αφήγηση, περιγραφή, επιχειρηματολογία

Επισημάνσεις για τη διδασκαλία της Γλώσσας (2)

- Οι οδηγίες προσφέρουν ποικιλία δραστηριοτήτων διαβαθμισμένης δυσκολίας, που αφορούν:
 - την κατανόηση των κειμένων,
 - την παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου.
- Οι προτεινόμενες ενδεικτικές δραστηριότητες μπορούν:
 - Να λειτουργήσουν ενισχυτικά προς τα εγχειρίδια
 - Να υποστηρίξουν τον εκπαιδευτικό που επιθυμεί να αξιοποιήσει διδακτικά επιπλέον υλικό.

Επισημάνσεις για τη διδασκαλία της γλώσσας (3)

- Η παραγωγή λόγου:
- Άρρηκτα δεμένη με όλες τις φάσεις της διδασκαλίας
- Προφορικός λόγος: συζητήσεις με επιχειρήματα, αντιλογίες, ανάπτυξη θέματος, δραματοποιήσεις, παρουσίαση εργασιών....
- Γραπτός λόγος: με αφετηρία τα μελετώμενα κείμενα και σε "διάλογο" με αυτά
- Στην εκφώνηση:
- Διασαφήνιση κειμενικού είδους / επικοινωνιακής περίπτωσης / σκοπός συγγραφής / αποδέκτες / συντάκτης
- Οδηγίες για μορφή / ύφος / έκταση κειμένου

Επισημάνσεις για τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας (1)

- Από την σκοποθεσία του Προγράμματος Σπουδών απορρέει μία βασική κατεύθυνση για την οργάνωση της διδακτικής πράξης:
- “Να επικοινωνήσουν (οι μαθητές/τριες) με ποικίλα και αξιόλογα λογοτεχνικά κείμενα, όπου επίκεντρο της λογοτεχνικής προσέγγισης θα αποτελέσει το κείμενο και ο μαθητής ως αναγνώστης.”

Επισημάνσεις για τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας (2)

- Κειμενικά είδη που αναπτύσσονται γύρω από τον θεματικό άξονα κάθε ενότητας: ποιήματα, στίχοι τραγουδιών, σύντομα πεζογραφήματα και αποσπάσματα πεζογραφήματος, ταξιδιωτικές εντυπώσεις, αποσπάσματα θεατρικού έργου...
- Η διδασκαλία οργανώνεται με βάση τις ανάγκες και δυνατότητες της τάξης και περιλαμβάνει δραστηριότητες ανάγνωσης / κατανόησης / ερμηνείας / κριτικής και δημιουργικής έκφρασης.

Επισημάνσεις για τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας (3)

- Κατά τη διδασκαλία, προτείνεται να αξιοποιηθούν:
 - βιώματα και εμπειρίες των μαθητών / τριών καθώς και
 - η “συνομιλία” μεταξύ των κειμένων και διαφορετικών μορφών τέχνης
 - Οι δυνατότητες ανάπτυξης της φιλιαναγνωσίας.
- Φάσεις διδασκαλίας: πριν την ανάγνωση, κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης, μετά την ανάγνωση
- Στις Οδηγίες προσφέρεται ενδεικτικά ποικιλία δραστηριοτήτων διαβαθμισμένης δυσκολίας για την κατανόηση / ερμηνευτική προσέγγιση / κριτική και δημιουργική έκφραση.

Δομή των Οδηγιών (1)

- Α. Παρουσίαση του μαθήματος
- Β. Διδακτική μεθοδολογία
 - Επισημάνσεις για τη διδασκαλία της Γλώσσας
 - Επισημάνσεις για τη διδασκαλία της Λογοτεχνίας

Δομή των Οδηγιών (2)

- Γ. Διαχείριση του υλικού των σχολικών εγχειριδίων
- Επιλογές με βάση τον συνολικά διαθέσιμο χρόνο και τις ιδιαιτερότητες κάθε σχολικής μονάδας
- Αξιοποίηση πινάκων (συνοπτική και συνολική εικόνα ανά τάξη)
- Δομή πίνακα: Θεματικοί άξονες, Αναγνωστικές – επικοινωνιακές δεξιότητες, Κειμενικά είδη, Μορφοσυντακτικά φαινόμενα

Σχετικά με την αξιολόγηση του μαθήματος

Βασικές θέσεις (1)

- Η αξιολόγηση λειτουργεί ως συνεχής διαδικασία
- συνδέεται με όλες τις φάσεις της διδασκαλίας
- Έχει διαγνωστικό / ανατροφοδοτικό χαρακτήρα για τους εταίρους της διδακτικής διαδικασίας

- Η έννοια της τελικής αξιολόγησης

Βασικές θέσεις (2)

- Οργανώνεται με βάση συγκεκριμένο θέμα.
- Υπηρετείται από κείμενα (λογοτεχνικά / μη λογοτεχνικά).
- Περιλαμβάνει την κατανόηση /δομή και γλώσσα / ερμηνεία / παραγωγή λόγου.
- Σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, η βελτίωση της απόδοσης των μαθητών /τριών αποτελεί βασικό μέλημα του/ της εκπαιδευτικού και της όλης διδακτικής διαδικασίας (αυτοαξιολόγηση / ετεροαξιολόγηση / διόρθωση βάσει προτεραιοτήτων ...).

Βασικές θέσεις (3)

- Κατά την τελική αξιολόγηση:
- Δύο κείμενα (Γλώσσα / Λογοτεχνία) με κοινό θεματικό άξονα, οικείο από τη διδασκαλία.
- Κάθε κείμενο συνοδεύεται από τρεις δραστηριότητες (κατανόηση / γλωσσική προσέγγιση / παραγωγή γραπτού λόγου)

Βασικές θέσεις (4)

Γλώσσα:

Ανάγνωση – κατανόηση κειμένου σε συνδυασμό με την περίσταση επικοινωνίας

Προσέγγιση της δομής και της γλώσσας του κειμένου

Παραγωγή λόγου σε επικοινωνιακό πλαίσιο, με προκαθορισμένο αριθμό λέξεων.

Βασικές θέσεις (5)

Λογοτεχνία:

Ανάγνωση – κατανόηση κειμένου

Προσέγγιση της γλώσσας του κειμένου

Ερμηνεία και παραγωγή λόγου, με προκαθορισμένο αριθμό λέξεων (αναγνωστική ανταπόκριση / δημιουργική γραφή)

Αντί επιλόγου...

Το να δημιουργούμε “αναγνώστες”,
σημαίνει τελικά ότι δίνουμε
σε νέους ανθρώπους εφόδια
να διαβάσουν κριτικά την ίδια τη ζωή...